

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 3 Augustus 1913. N°. 1854.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.50, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned.-Indië per jaar f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f — 10. Abonnementen worden aangegane door het Bureau te Amsterdam, Boekhandlaren, Postdirecteuren enz.
Advertenties: van 1 tot 8 regels f 1.20, voor elke regel meer f — .20
Aanvragen en vermelding van liefdegaven f — 12 per regel.

„Naar het goedgevonden hant harten“.

Maar hebben gewandeld naar het goedgevonden hant harten, en naar de Beals, hetwelk hunne vaders hun geleerd hadden.
Jeremia 9: 14.

In zekeren zin kunt ge zeggen, dat ieder vrij man altoos naar het goedgevonden hant harten wandelt. Oas doen en laten gaat tot op zekere hoogte, zoo lang we vrij man zijn, altoos naar we het zelf goed vinden. Wat we doen, dat willen we doen, en we weten zeer wel dat we er aansprakelijk voor zijn. Of we tot iets verleid werden, dan wel uit eigen beweging overgingen tot wat we deden, altoos zijn wij het toch die er toe besloten. Het was en bleef dat. En in zooverre kan dan ook zonder overdrijving gezegd, dat het altoos, zoo lang ge vrij zijt, het goedgevonden van uw eigen persoon is, waardoor uw gedraging wordt bepaald. Het is zoo, een enkel maal komen er gevallen van dwang voor. Die moeten we dus uitzonderen. Maar in het gemeen genomen, is het ten slotte toch altoos ons ik dat beslist. Dit geldt van den martelaar die zijn geloof niet verliet en er den dood voor sterft, maar evenzo van den booswicht, die zijn heilloos en misdadig plan doorzet en er door op 't schavot komt. Voor wat we met klare bewustheid, ter doorzetting van onze wil, gedaan hebben, blijft uw ik deswege de verantwoordelijke persoon. Wat ge deelt of liet, hebt ge gedaan, of gelaten naar uw eigen goedgevonden, en in dat goedgevonden sprak de keus van uw eigen hart.

De vraag is nu maar, hoe uw hart in dit zijn goedgevonden koos. Zie 't maar aan 't jonge kind. Sterk is de trek in 't hart van den jongen knaap, om als de voordeur openstaat, op straat te wippen, en heel alleen den weg op te gaan. Aan zichzelf overgelaten, zou hij dit dan ook steil doen. Maar nu verbiedt zijn moeder 't hem. Straks zal moeder met haar lieveling meegaan, maar nu kan ze nog niet, en alleen mag hij niet gaan. Dat zou te veel gewaagd zijn.

Nu komt er in 't hart van dien knaap strijd, een strijd tusschen tweeërlei goedgevonden van zijn hart. Het één is, om toch te gaan, want zelf ziet de knaap er geen gevaar in. Dat eerste goedgevonden van zijn hart is dus, om zich niet te laten zeggen, maar te doen naar de trek van zijn hart 't hem ingeeft. Maar nu is er ook een tweede goedgevonden, dat op kan komen, en dit bestaat hierin dat de jongen op voet van vrede met zijn lieve moeder wil blijven, en het dus naar dat betere goedgevonden van zijn hart niet doet, en wacht tot moeder straks met hem gaat. Het eerste staat lager. Het is 't toegeven aan den trek naar den genot; het tweede staat hooger want het is de neiging van zijn wil om aan het gesag van zijn moeder en aan de liefde voor zijn moeder niet te kort te doen.

Wie nu goed staat, keurt zelf 't eerste af en erkent in 't andere zijn plicht. Het is de strijd tusschen zonde en heilige roeping die er mee in geding komt. En hierdoor komt 't vanzelf zoo gespannen tusschen God en ons eigen zondig hart te staan. Dan gaat Gods wil tegen het goedgevonden van ons eigen hart in, en is het tegen dat eigenwillig goedgevonden van ons eigen hart, dat de wil en wet van onzen God door geloofskracht, in Gods genade, moet worden gehandhaafd.

Bij Jezus kon die strijd niet opkomen. Zelfs in Gethsemane eindigt de Man van Smarte met het goedgevonden van zijn eigen hart in den wil zijner Vaders met volkomen overgave te doen rusten. Ook in het rijk der heerlijkheid dat komt, zal 't in niet ééngezallig anders zijn. Van strijd tusschen Gods wil en het begeeren van den eigen wil zal in de toekomstige zaligheid geen spoor meer over zijn. Het tot volkomen heerlijkheid opgeklimmen kind van God zal in het eeuwige koninkrijk vanzelf in volstrekte eenswillendheid met den Drieëenigen God zijn gloed openbaren. In het eeuwige leven zal geen strijd meer gekend zijn. Geen wanklank zal daar zich ulten. In heilige harmonie zal 't creatuur er geen ander leven kennen, dan dat uit de fontein van alle leven hem heilighijk toevoelt.

Hier beneden daarentegen wordt die zalige harmonie tusschen eigen lust en Gods wil nog lang niet volkomen, en allerminst duurzaam genoten.
Wel drinkt de geloovige er telkens weer nieuwe teugen van in. Er zijn zonden en

onheiligheden, waartoe 't kind van God zich reeds hier op aarde niet meer getrokken voelt. Er wordt aan den geloovige reeds hier beneden een heilig saamleven met zijn God gegend, dat er vanzelf op uit is, om 't goedgevonden van 't eigen hart tot een naamelen van 't goedgevonden van zijn God te maken. Er werkt, hoe zwak ook, in den verlost een motief van zelsinnigen dank voor de verkregen verlossing, die telkens weer aan het goedgevonden van zijn eigen hart, zoo 't tegen Gods wil in zou gaan, het zwijgen oplegt. Vooral bij kalme naturen is er soms een schier heilige toestand bereikt, dat men nog wel bad om vergiffenis voor de verborgen afdwalingen, maar zich, aan 't einde van een doorleefden dag, soms niet één enkel volgen van 't goedgevonden van 't eigen hart in strijd met Gods wil herinnerde.

Maar realiteit werd dit uiteraard vóór 't sterfven nooit. Wie weer verder kwam, ziet nu van achteren zeer wel vaak zonde in wat, toen hij er aan toegaaf, toch geen zondigen iudruk bij hem achterliet.

Slechts een ding heeft Gods kind, dat hem principieel van den ongeloovige onderscheidt: Niet de ongeloovige, maar hij kent het goedgevonden van zijn Vader die in de hemelen is, en stelt daar nooit met opzet het goedgevonden van zijn eigen hart tegenover.

Ten slotte komt 't dus altoos op deze hoofdvraag neer: Wie is uw heer en meester? Zijt gij dat zelf? Of is 't de Heere uw God? Wie stelt u wet en regel? Doet gij dat, voor wat uw eigen leven aangaat, zelf? Of aanvaardt ge Gods wil als wet en regel voor heel uw existentie?

Nu ligt die magtige levensvraag niet zoo eenvoudig, als ge u vaak inbeeldt. Zeker, er zijn roepingen in 't leven, die u zeer klaar en duidelijk uw plicht aanwijzen, en zoo ook omgekeerd zijn er tal van dingen, waarin het u volkomen helder en doorzichtig is, dat uw God ze u verbiedt. Maar hierin gaat uw leven niet op. Veelal vindt ge u, keer op keer, schier elken dag voor logischke vragen geplaatst, waarop zelfs lang niet alle geloovigen een eensluidend antwoord geven, en waarbij de verhoudingen en gelegenheden vaak zoo verward en ingewikkeld zijn, dat ge, raad bij anderen zoekend, dien bijna nooit eensluidend bij hen vinden zult. Bang, gespannen en hoog ernstig kan dan de onzekerheid zijn, die daaruit opkomt. Vooral zoo 't levensvragen geldt.

Vaak leidt ons dan de algemeene opvatting onder de geloovigen met wie we in eenzelfde kring samenleven, of ook zelfs de usantie die onder ons volk in eere zijn. Met formeele, uitwendige plichtsbetrachting zijn we er niet van af. De moelijkheid komt eerst recht op, als er ons keuze bij is gelaten. Hoe, om dit één slechts te noemen, uit te maken, een hoeveelste deel van uw jaarlijksch inkomen ge hebt af te zetten voor Gods Koninkrijk of voor de armer? En dan juist begint het goedgevonden van ons eigen hart weer mee te spreken, en dan meest in averechtschen zin. Juist op dat punt hebt ge dus de wacht voor uw ziel uit te zetten; bij twijfel altoos te kiezen voor wat u zelf 't minste aantrekt; te volgen niet wat slappe, maar wat hoogernstige vrienden u aanraden; en onder alles door te waken, dat ge, als eindelijk de keuze moet gedaan, en de beslissing vallen moet, er voor u zelve zeker van zijt, dat niet 't goedgevonden van uw eigen hart, maar uw zucht om Gods wil te doen, uw keuze bepaald heeft.

DR. A. K.

Officiële Berichten.

Classe 's-Gravenhage.
De kerkeraad der Gereformeerde kerk van 's-Gravenhage bericht, dat de classe 's-Gravenhage D.V. vergaderen zal te 's-Gravenhage op Dinsdag 2 September a.s. gewone tijd en plaats. Ponzen voor het agendum worden ingezicht vóór Dinsdag 12 Augustus e.k. bij den scriba, van Speykstraat 105, 's-Gravenhage.
Namens den kerkeraad voornoemd,
C. LION CACHET, scriba.

Vor. van Predikanten in de Geref. Kerken.
De Vereeniging van Predikanten van de Gereformeerde Kerken in Nederland zal dit jaar voor het eerst een jaarvergadering houden van twee dagen. Als data zijn daarvoor vastgesteld Maandag 15 en Dinsdag 16 8 September. De samenkomsten zullen Maandagmiddag 15 worden geopend, 's Avonds worden voortgezet en Dinsdagmiddag omstreeks 4 uur worden gesloten. Referaten of inleidingen zullen worden gehouden door Dr. Greydanus van Zuid-Bijerland, Dr. Rudolph van Amersfoort, Prof. Lindboom van Kampen, Dr. Kramer van Beverwijk, Dr. van Schelven van Maarsse, Dr. Schouten van Arnhem, en Dr. Kunst van Barendrecht.

De vergaderingsplaats in Utrecht zal op het agendum dat eind Augustus gepubliceerd wordt, nader worden bekend gemaakt. De Kunst van Barendrecht, secretaris der vereeniging, ontvangt nog gaarne opgave van lidmaatschap.

Kort verslag van de vergadering der classis Amersfoort op 8 Juli 1913.

Art. 1. Opening door des praeses Ds. Offinga.
Art. 2. Alle kerken op één na zijn wettig vertegenwoordigd. Gehoord de redenen, wordt aan één diaken kenstern verleid. De droeve mededeeling wordt vernomen, dat een dienaar des Woords zich van het Geref. kerkverband heeft losgemaakt.

Art. 3. In het moderamen nemen naast den praeses zitting, als assessor Ds. Munnik, als scriba Ds. de Jager.

Art. 4. Voorlezing en goedkeuring der acta.
Art. 5. Ds. Teerink, in de gegeven omstandigheden, als consulent benoemd van Veenendaal, wordt als zodanig herbenoemd.

Art. 6. Voorlezing geschiedt van de rapporten van de Part. Synode gehouden te Zeist en de gehouden kerkvisitation; door een tweetal predikanten wordt gerapporteerd over hun classis-vertegenwoordiging bij een tweetal afscheidspredicaties.
Art. 7. Ds. Donner, tot heden consulent van Renwoude, stelt zijn mandaat in handen der classis.

Art. 8. In de plaats van Ds. den Hengst wordt als een der primi kerkvisitationen in het Noordelijk gedeelte benoemd Ds. de Jager, en in diens plaats als secundus Ds. Offinga. Voor Ds. Sijbeema wordt als secundus kerkvisitator in het Zuidelijk gedeelte aangewezen Ds. Munnik en als deputaat ad examina voor Ds. den Hengst, Ds. van Arkel.

Art. 9. De inlijng der collecten en quota heeft plaats.

Art. 10. Adviezen worden gegeven in tuchttaken.

Art. 11. Naar aanleiding van droeve toestanden in de kerk van Veenendaal, worden vragen gedaan, en onder den indruk daarvan, besluit men aan de classis der Geref. Kerken in Nederland van de uitbreiding van den betrokken leeraar kennis te geven en dien leeraar zelf een betuiging van innig leedweten te doen oekomen.

Art. 12. Regeling vacaturediensten: Busschoten A. Ds. Manjnen, Oad-Loodrecht, Ds. Knoll, Maartensdijk, Ds. Munnik en Ds. van Arkel, Renwoude, Ds. de Jager en Ds. Donner, Veenendaal, Ds. Teerink.

Art. 13. Roepende kerk Maartensdijk, en a.s. praeses Ds. Teerink.

Art. 14. Sluiting op de gewone wijze.
Namens de classis voornoemd:
R. DE JAGER, h. t. scriba.

Kort verslag van de vergadering der classis Schiedam op 27 Mei 1913

1. De vergadering wordt op gebruikelijke wijze door Ds. van Anken namens de roepende kerk van Pernis geopend.

2. De credentiebrieven worden door DD. Berends en Goris nagelezen en in orde bevonden. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Hoog vliet heeft een instructie.

3. In het moderamen nemen zitting: Ds. Diemer, praeses; Ds. Berends, assessor; Ds. Felderhof, scriba en Ds. van Hoven, adj. scriba.

4. De notulen worden gelezen en na enkele aanmerkingen goedgekeurd.

5. Het advies tot toepassing van de tweede rap der censuur op de vorige vergadering aangevraagd, is door de betrokkene kerk niet opgevolgd, omdat er in het bepaalde geval een tekere kentering gekomen is.

6. Vacaturediensten door de kerk van Hoogvliet aangevraagd, worden toegestaan. Als consulent voor genoemde kerk wordt Ds. van Anken aangewezen.

7. Een kerk ontvangt advies in een tuchtaak.

8. De rapporten over de kerkvisitation worden uitgelezen en geven aanleiding tot enkele besprekingen. Vooral de pensioenbepalingen, zoo als deze in enkele kerken geregeld zijn, worden onder de oogen gezien. Men is van oordeel, dat in enkele gevallen een onrechtmatige toestand geschapen wordt, daar niet alle kerken zich houden aan het advies van de synode van Utrecht met betrekking tot de verzoeking van emeritpredikanten, pred.-weduwen en wezen. Een commissie wordt benoemd om de kerken der classis van advies te dienen, wat er te doen zij intake de tractementen en pensioenen der emeritpredikanten. Overigens geven de rapporten reden tot groote tevredenheid. Den kerkvisitator wordt de dank der classis gebracht voor huenen arbeid.

9. Het rapport over de approbatie van de stukken van Ds. van Hoven wordt uitgelezen.

10. Tot deputaten aarde e.k. Prov. Synode worden benoemd: DD. van Anken en van Haezlingen, primi, DD. Sieders en Goris, secundi, en de onderlijng Prins en Dijkshoorn, primi, den Boer en Strijbos, secundi.

11. De vacaturediensten worden aldus geregeld: voor de classis Brielle: September, Ds. Berends, October, Ds. Diemer, November, Ds. Felderhof; voor Hoogvliet: Juni, Ds. Vonk, Juli, Ds. van Anken, Augustus, Ds. Goris.

12. Mededeeling van ingekomen collecten voor de Taal. School.

13. Als roepende kerk voor de volgende vergadering wordt Poortugaal aangewezen. Ds. Felderhof zal dan praeses zijn.

14. Lezing der korte notulen.

15. Ds. van Hoven spreekt met het oog op zijn a.s. vertrek naar Krimpen a. d. Lek een woord van afscheid tot de classis, hetwelk door den praeses op hartelijke wijze wordt beantwoordt.

16. Na dankgebed door Ds. van Hoven sluit de praeses de vergadering.
Namens de classis voornoemd,
P. VAN HOVEN, adj.-scriba.

Buitenland.

Engeland. Conferentie der Primitive Methodisten.

De jaarlijkse conferentie der Primitive Methodisten werd in 't begin van Juni te Derby gehouden. In de toespraak, waarmede de voorzitter rev. Jos. Ritson die samenkomst opende, wees hij op de toenemende vermindering in ledental bij de Methodistische kerken te op te merken. De Primitive Methodisten hadden wel in vergelijking met de zusterkerken het minst verloren, maar toch was in de laatste zes jaren het ledental met 2865 verminderd. Opmerkelijk, dat de vermindering zich niet uitsluitte tot de kerken die door missionairen arbeid buiten Engeland werden gesticht. De reden van den achteruitgang der kerken zocht Ds. Ritson in het feit, dat deze eeuw een evangelie van „comfort“ en stoffelijke vooruitgang begeert. Als middelen om den afval te stuiten en nieuwe belangstelling in het kerkelijk leven te wekken, wees de spreker aan: meer systematische bestudeering van den bijbel, terugkeer tot de oude Methodistische praktijk inzake de huisgodsdiensvoering, en het laten deelnemen van kinderen aan de godsdiensvoering.

Duitsland. Het oordeel van een uitgever over de nieuwe godsdiensbeweging. De Gemeenschap ten in Baden.

De bekende uitgever Eugen Diederichs schreef in het Juli-nummer van het tijdschrift *Die Tat* over de nieuwe beweging, die zich in Duitschland op goldedienst gebied openbaart. Diederichs is in zekeren zin voor een autoriteit te houden, want sedert jaren heeft hij zich als uitgever de bevordering der modern-religieuze denkbeelden tot taak gesteld, terwijl hij zich naam verwierf door de smakvolle uitvoering en de lage prijzen zijner uitgaven. Het resultaat waartoe hij kwam, is niet zeer bemoedigend voor de z.g. nieuwe beweging. Uit zijne ervaring deelt hij mede, welken invloed deze beweging op het publiek dat boeken koopt, gehad heeft.

Diederichs betoogt dat de nieuwe strooming van dezen tijd, die ons het middel geven zou om de problemen van den tegenwoordigen tijd op te lossen, niet ontstaan is uit de liberale theologie, gelijk die sprak uit Harnack's „Wesen des Christentums“, maar haar oorsprong heeft in het vertrouwen op de lewendige krachten der menschelijke ziel. Dit vertrouwen kon niet meer gegrond worden op een historische gestalte van Jezus. Niet de persoon van den Christus, maar de Christusmythe was ook de kracht van het historische Catholicisme. Terwijl Schrempf, de eerste baanbreker in den strijd voor het persoonlijk godsdienstig leven, met zijn tijdschrift *Die Wahrheit*, nog geen kring van aanhangers om zich verzamelen kon, gelukte het Albert Kalthoff in 1902 met zijn beschouwingen over het Christusprobleem zulk opzien te verwekken, dat ook zijn redevoeringen, die zich daarbij aansloten, gekocht werden. Hij scheen leider eener godsdienstige beweging te zullen worden, maar stierf op een oogenblik toen hij op het punt stond een martelaar voor zijne overtuiging te worden. De golfslag van het religieuze leven werd flauw, de afzet van religieuze boeken gering. Door den strijd om de Christusmythe van Drews in 1909 kwam er opnieuw beweging, die echter het publiek nauwelijks een half jaar wist te boeien. Een derde periode begon door den strijd om Traub en Jatho. Ook toen — een vermeerdering van den afzet een half jaar lang en daarop weder stilte, totdat er een nieuwe „sensatie“ komt. Romanenschrijvers die eenmaal naam hebben, kunnen op een vaste afname rekenen. Bij de schrijvers over de religie is het een waarheid, dat hoe beter hun werken worden, hoe minder men er van koopt. Een typisch voorbeeld daarvan is Arthur Bonas. Ik houd zijn boek „Vom Neuen Mythos“ mede voor het diepste wat de religieuze beweging voortbracht. Bonas was in het begin der beweging een gangbaar auteur. Tegenwoordig is de verkoop zijner werken ongeruim een vierde van den vroegeren afzet en de critiek schiet of tekort, doordat zij den maatstaf der Schleiermachersche ontwikkeling van voor 100 jaren voor hem aanlegt, of zwijgt hem dood. Ik heb nu eindelijk de voornaamste mystieken: het driegerstete Eckehart, Tauler, Saso, door schoone uitgaven gemakkelijker verkrijgbaar gesteld, en daar in theologische bladen gelijk het *Protestantenblatt* veel van een nieuwe kennis tegenover de religieuze ervaring gesproken werd, zou men ook meenen, dat al de vrienden van de vrijheid van een Christen mensch zich zouden voeden met de onde religieuze schatten van ons volk. Nu zijn de 2 a 300 menschen die in de eerste twee jaren na de verschijning Tauler, Saso en Sebastian Frank enz. kochten, meest Roomschen, gelijk mij uit brieven bleek, en wanneer niet bij meester Eckehart gelijksoortige voorstellingen van Scheffels Eckehart en den „Getreuen Eckehart“ medewerkten, dan was de afzet daarvan niet veel groter. Hoe beter de religieuze boeken zijn, hoe minder er in gereedheid wordt, des te slechter gaan zij. Dit is het kenteeken der „religieuze Renaissance“. . . Wij zijn tegenwoordig verder dan ooit van een vruchtbare religieuze beweging verwijderd — kerkelijke

strijd is steeds het teken van onvruchtbaarheid —, wij zijn op den weg der religieuze vervlakkings. Het publiek begint tegenwoordig van de modern religieuze literatuur genoeg te hebben. Een religieuze beweging moet uit den nood des levens, uit de ondervinding van zijn tragiek en uit den heroleken wil om dien te overwinnen, geboren worden. Onze religieuze sprekers zijn echter maar al te dikwijls gevoelsenthusiasten of optimistische moelpraters: zij zijn de uitdrukking eener feministische cultuurstrooming, die bijna geheel van mannelijk willen ontbloeit is. Het irrationele van het menscheijk wezen is in zijn scheppende wilsuiting gebonden en put zich tegenwoordig bijna geheel uit in vrouwelijke aesthetische gevoelservaringen.

Zoo spreekt een uitgever. Hij kan het weten. Het „uile gaan“ van de boeken die hij in het licht gaf, zegt meer dan geheele boekdeelen moderne lofzangen op de „Gehelmeiligion“ der ontwikkelde en beschaafde. Diederichs, een man die groote verwachtingen koesterde omtrent de vlucht der nieuwe religie die zich geheel van den persoon van den Christus zou losmaken, moet nu erkennen dat de menschen wel een tijd lang, of liever een korten tijd, belangstelling kunnen toonen voor datgene wat zij de nieuwe religie noemen, doch dat deze ras weder verdwijnt, wanneer de prikkels die in deze op hen werkten, verdwijnen of zijn afgestompt.

In Baden wil men een nieuwe liturgie in moderneren geest invoeren. Vertegenwoordigers der Gemeenschappen zijn in 't begin van dit jaar te Karlsruhe vergaderd geweest, om te beaardelagen wat hun daartegenover te doen stond. Eenstemmig werden de volgende resoluties aangenomen.

1. De Gemeenschappen verwerpen de nieuwe Liturgie (agende). Zij beschouwen die als het begin van het einde onzer Evang. lische Kerk. Mocht deze agende tot een erkend Kerkboek verheven worden, al mocht men een nog wat fijne formuleering voor het doopsformulier vinden, dan zullen de Gemeenschappen door geen predikant ambtelijke handelingen laten doen, die een nieuwe belijdenis gebruikt; ook zullen zij zich nog minder laten dienen door predikanten die de apostolische belijdenis en de andere naast elkander gebruiken. Zij zullen ook de godsdiensvoering, door zulke predikanten geleid, mijden. Dit geschiedt niet uit haat, o neen! wij haten niemand, maar uit innige overtuiging onzer consciencie, dat wij onzen eeuwigen Heiland moeten belijden, des noods ook door oppositie.

3. Wanneer de nieuwe agende trots zijn verwoestend karakter, mocht aangenomen worden, dan verzoeken de gemeenschapsmensen den hoogen Opperkerkeraad, door derzelfde synode bepalingen te laten maken, door welke de predikanten die aan Gods Woord gelooven, in last gegeven wordt om in het gehele land hen die aan de openbaring vasthouden en in de verstrooiing zijn, te verzorgen, en dat volgens hun ambt en plicht, in de kerkelijke gebouwen en volgens den kerkelijken vorm, zonder dat te voren de toestemming van den anderstaanden predikant moet gevraagd worden.

Men mag wel aannemen, dat de Opperkerkeraad den ernst die uit deze resoluties spreekt, niet minakenen zal. Dit kerkbestuur staat inderdaad voor de vraag, of de landkerk bijeen blijven of verscheurd worden zal.

Wat de veranderingen die in de liturgie voorgesteld worden, niet onschuldig zijn, blijkt uit het feit dat op de vergadering der kerkelijke liberalen van Baden, die te Karlsruhe den 17den Juni gehouden werd, met voldoende werd geconstateerd, dat de belijdenis van zonde of op den achtergrond gedrongen of uitgeschakeld werd. Het was toch „uile Evangelisch, wanneer elke godsdiensvoering bepoenen wordt met de belijdenis, dat men God verlaten heeft en hulpeloos is, alsof alle Evangelische Christenen steeds als verlorenen zonen wederkeren“. Het oude agendum heeft volgens de liberalen te veel „orthodoxe theologie“, bijv. de uitdrukking „Jezus Christus zal u opwekken ten jongsten dage“. Zal nu de Opperkerkeraad de invoering van het nieuwe agendum verbieden? In Hamburg heeft het kerkbestuur aan waarschuwend verzoeken geen gehoor gegeven. Zal het in Baden anders zijn? Wij hopen in elk geval, dat de Gemeenschappen het niet bij woorden laten zullen, wanneer het kerkbestuur de zijde kiest van hen die de landkerk verwoesten.

— Achteruitgang der Pinksterbeweging.

In de laatste jaren hebben vele vrienden ja zelfs leiders der z.g. Pinksterbeweging beleeden, dat zij grovelijk gedwaald hebben. Bij den jongsten „Hauptbrudertag“ hebben zich opnieuw drie broeders van die beweging losgemaakt en wel de predikanten Maute van Oettersheim in Württemberg, Schilling van Berlijn en Genischer van Sieglitz. In hetzelfde nummer der „Vertraulichen Mitteilungen“ waarin deze mededeeling voorkomt, wordt ook bekend gemaakt, dat de predikant Emil Meyer van Hamburg „geen leidende en dienende werkzaamheid“ in de Pinksterbeweging meer heeft en dat men met den arbeid van broeder Stürner van Württemberg „uilets gemeen“ heeft.

In het Juli-nummer van het *Ev. Schilpanblatt* lezen wij: „Wanneer wij bedenken welk een eerste rol eenige van genoemde mannen in de beweging gespeeld hebben (Genischer was medeleider van de grootste „Pinkstergemeente“ van Mulheim o. d. Roer; door Meyer werd de Pinksterbeweging naar Duitschland overgebracht; Schilling legde in verband met den predikant Paul op de groote Mulheimer Pinksterconferentie